

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ

УДК 657.1.655

Должанський А. М.,

к. е. н., доц., доцент кафедри бухгалтерського обліку, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА ЗГІДНО З ВИМОГАМИ НАЦІОНАЛЬНИХ І МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Анотація. Впровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСБО) сприяє підвищенню прозорості та зрозумілості інформації про діяльність суб'єктів господарювання для іноземних інвесторів. В статті наведено поняття "облікова політика" як одна з основних складових частин системи бухгалтерського обліку. Визначено, що організація бухгалтерського обліку ґрунтується на відповідній нормативно-правовій базі. Систематизовано нормативні вимоги щодо формування облікової політики. Встановлені основні методологічні складові, проведені аналіз та співставлення за окремими розділами наказу про облікову політику у відповідності з вимогами національних та міжнародних стандартів. Встановлено, що існують певні відмінності, особливо це стосується методичної складової облікової політики. Визначено коло питань, які мають бути відображені у наказі про облікову політику підприємства. Встановлено, що раціональне формування облікової політики дозволить створити ефективну систему бухгалтерського обліку різних суб'єктів господарювання.

Ключові слова: нормативно-правова база, наказ про облікову політику, стандарти бухгалтерського обліку, система бухгалтерського обліку, облікова політика.

Dolzhansky A. M.,

Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

FORMATION OF ENTERPRISE'S ACCOUNTING POLICY ACCORDING TO THE REQUIREMENTS OF NATIONAL AND INTERNATIONAL ACCOUNTING STANDARDS

Abstract. The introduction of international accounting standards (IAS) improve the transparency and understandability of information for foreign investors about the activities of business entities. The article considers the concept of "accounting policy" as one of the main components of accounting system. Determined that the organization of accounting based on the appropriate legal framework. The regulatory requirements for the formation of accounting policy are systematized. The basic methodological components are determined, the analysis and comparison by separate chapters of the order about accounting policy in accordance with the requirements of national and international standards are implemented. It is found that some differences exist, especially this concerns the methodological component of accounting policy. The matters that should be highlighted in the order about the accounting policy of the enterprise are determined. Established that efficient formation of accounting policy will create an effective system of accounting for different entities.

Keywords: legal framework, the order about accounting policy, accounting standards, accounting system, accounting policy.

Постановка проблеми. Формування облікової політики підприємства передбачає самостійне визначення форми бухгалтерського обліку, порядку реєстрації та узагальнення інформації; розробку системи та форми внутрішньогосподарського обліку;

затвердження правил документообігу, застосування робочого плану рахунків та ін. Але формування облікової політики повинно здійснюватися з дотриманням вимог відповідних нормативних документів. Серед нормативних документів велике значення

відведено національним положенням (стандартам) бухгалтерського обліку (П(С)БО). Виходячи з цього, спробуємо з'ясувати, як впливає застосування підприємствами МСФЗ, П(С)БО та на формування облікової політики підприємств різних форм власності та господарювання. Слід звернути увагу: незважаючи на те, що всі національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку України (П(С)БО) значною мірою ґрунтуються на міжнародних стандартах бухгалтерського обліку (МСБО), вони не тотожні. Значні зміни, внесені до чинних міжнародних стандартів Радою з МСБО у грудні 2003 року, поглибили наявні розбіжності, тому сьогодні актуальним є вирішення проблеми уніфікації української системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності з міжнародною.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Питаннями облікової політики як методико-організаційної складової системи бухгалтерського обліку в управлінні займалися як зарубіжні, так і вітчизняні вчені: Барановська Т. В., Бушнець Ф. Ф., Верига Ю. А., Дерун І. Л., Кірейцев Г. Г., Пушкар М. С. та інші вчені. Однак нерозкритою проблемою залишається питання облікової політики як інструменту формування обліково-аналітичної інформації в системі управління.

Метою статті є: розгляд окремих проблемних питань, які мають розбіжність у міжнародних та національних стандартах обліку стосовно формування облікової політики підприємства.

Постановка завдання. Основними завданнями є: визначити відповідну нормативно-правову базу, на якій ґрунтується “облікова політика” в організації. Систематизувати організаційні вимоги щодо формування облікової політики. Встановити основні методологічні складові та провести аналіз і співставлення за окремими розділами наказу про облікову політику у відповідності з вимогами національних та міжнародних стандартів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Необхідність у розробці облікової політики підприємств виникла з початком ринкових реформ в Україні. До цього часу законодавство, що регулює організацію бухгалтерського обліку, не передбачало права вибору суб'єктами господарювання одного з декількох варіантів відображення в обліку та звітності господарських операцій.

Поняття “облікова політика” як у міжнародних стандартах, так і в українському законодавстві передбачає, що підприємство до початку звітного періоду вибирає в межах, встановлених стандартами або іншими нормативними документами, певні методи, методики, способи оцінки, форми організації обліку, які використовуються ним для ведення поточного обліку і складання фінансової звітності. З одного боку, це забезпечує однозначність тлумачення показників фінансової звітності, а з іншого, – створює умови для здійснення фінансового менеджменту. Вважаємо доцільним визначити сутність поняття “облікова політика” з позиції різних вітчизняних вчених.

Так, зокрема, Пушкар М. С. дає досить розгорнуте визначення, а саме: “Облікова політика – це конституція підприємства, яка передбачає права і обов'язки системи обліку з приводу формування інформаційних ресурсів для менеджерів” [12, с. 10].

На думку Бутинця Ф.Ф.: “Облікова політика – це комплекс методичних прийомів, способів і процедур організації та ведення бухгалтерського обліку, що обираються підприємством з числа загальноприйнятих або обираються самостійно, виходячи з особливостей його діяльності з метою забезпечення прав та інтересів власника” [2].

Барановська Т. В., в свою чергу, вважає, що “...облікова політика підприємства має бути спрямована на розкриття творчих здібностей підприємців у підвищенні ефективності господарювання, впровадженні нових технологій для задоволення власних потреб і виконання зобов'язань перед державою” [1].

Верига Ю.А. наголошує, що облікова політика – це чітке визначення та цілісне викладання концептуальних засад, принципів, методів, процедур, правил, нормативних вимог щодо організації бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності підприємств як інструменту управління їх виробничо-господарчою діяльністю [3].

В свою чергу, професор Кірейцев Г.Г. відзначає, що “...облікова політика – основний документ, в якому повинні враховуватися вимоги державного регулювання, методологічні засади, можливості посилення функцій бухгалтерського обліку та позиції суб'єктів підприємницької діяльності щодо їх реалізації” [5].

Дерун І.Л. відзначає, що суб'єкти господарювання не розробляють власного наказу про облікову політику, а використовують “примітивні та скорочені” шаблони. На практиці в переважній більшості підприємств у наказі про облікову політику зазначено, що бухгалтерський облік на підприємстві ведеться згідно з Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” та національними П(С)БО або МСБО. Підприємства не здійснюють поглибленого аналізу у виборі й використанні конкретних альтернативних процедур, які визначені у національних П(С)БО, Методичних рекомендаціях та МСБО, що регулюють методику ведення бухгалтерського обліку [4].

Аналізуючи праці наведених вчених, вважаємо доцільним проведення подальшого дослідження даного питання. Така необхідність насамперед зумовлена тим, що залишаються недостатньо дослідженими проблеми формування облікової політики в умовах застосування міжнародних та національних стандартів обліку і звітності суб'єктами різних форм власності та господарювання.

Поняття облікової політики розкриває ст. 1 Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, а саме: “Облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності” [11].

Підприємство визначає свою облікову політику за погодженням її з власником або уповноваженим ним органом відповідно до установчих документів.

Відзначимо, що розробка облікової політики – процес, що потребує як ґрунтовних знань із бухгалтерського обліку, так і практичних облікових навичок. Для полегшення праці її розробників були затверджені Методичні рекомендації № 635, які можуть застосовувати підприємства, організації та інші юридичні особи незалежно від організаційно-правових форм господарювання і форм власності. Згідно з п. 1.3 у розпорядчому документі про облікову політику наводять принципи, методи та процедури, які використовують підприємства для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності [6].

Подібне визначення терміна “облікова політика” наводиться у МСБО 8: облікова політика – конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб’єктом господарювання при складанні та поданні фінзвітності. Згідно з Міжнародними стандартами обліку для формування облікової політики за основу беруть МСБО 8 “Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки”. Даний стандарт визначає конкретні принципи, домовленості, правила та процедури, прийняті управлінським персоналом підприємства при складанні та поданні фінансових звітів [7]. Мета МСБО 8 полягає у визначенні критеріїв для вибору та зміни облікової політики, розкритті інформації про зміни в обліковій політиці, зміни в облікових оцінках та виправлення помилок. МСБО 8 має на меті поліпшення доцільності та надійності фінансової звітності господарюючого суб’єкта і порівнянності фінансової звітності у часі або з іншими юридичними особами. Зауважимо, що МСБО 8 говорить про облікову політику в множині, а Закон про бухгалтерський облік та національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку – в однині. Це пов’язано з тим, що за міжнародними правилами облікова політика, яка встановлена стосовно певного об’єкта, вважається окремою обліковою політикою. МСБО 8 застосовують щодо таких питань: вибір і застосування облікової політики; зміни в обліковій політиці; зміни в облікових оцінках; виправлення помилок попередніх звітних періодів. Міжнародні стандарти не регламентують структуру документа, що визначає облікову політику, але він, як правило, складається з декількох розділів і додатків, а саме: загальні положення, організаційний розділ.

Передусім зазначимо, що принципом бухгалтерського обліку та фінансової звітності “послідовність” передбачено постійне (з року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики (ст. 4 Закону про бухоблік). Тобто згідно із загальним правилом облікова політика є незмінною. Проте виникають ситуації, коли без зміни облікової політики не обійтися. Так, згідно з п. 9 П(С)БО 6 “Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах” облікову політику дозволено змінювати тільки у разі:

- зміни статутних вимог;
- на вимогу органу, який затверджує положення (стандарти) бухгалтерського обліку;

– якщо зміни забезпечать достовірне відображення подій або операцій у фінансовій звітності підприємства [10].

Водночас облікова політика застосовується щодо подій та операцій з моменту їх виникнення. Виняток – неможливість визначення достовірної суми коригування нерозподіленого прибутку на початок звітного року. В такому разі облікова політика поширюється лише на події та операції, які відбуваються після дати її зміни.

Згідно з вимогами міжнародних стандартів зміни в обліковій політиці можуть здійснюватися в окремих випадках та регламентуватися наступним чином: для переоцінки основних засобів чи нематеріальних активів вважають змінами, що передбачає використання МСБО 16 “Основні засоби” або МСБО 38 “Нематеріальні активи”, а не МСБО 8 “Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки”.

Облікова оцінка – попередня оцінка, яка використовується підприємством з метою розподілу витрат і доходів між відповідними звітними періодами (п. 3 П(С)БО 6). Прикладом облікової оцінки може бути метод амортизації необоротних активів, визначення величини вартісної ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів.

Наслідки зміни облікових оцінок слід включати до звіту про фінансові результати в тому періоді, в якому відбулася зміна, а також у наступних періодах (якщо зміна впливає на ці періоди) та до тієї самої статті звіту, яка раніше застосовувалася для відображення доходів або витрат, пов’язаних із об’єктом такої оцінки [10].

Наведемо приклад. Підприємство нараховувало амортизацію об’єкта основних засобів, виходячи з очікуваного строку корисного використання 10 років, який первісно визначався в момент визнання об’єкта активом (при зарахуванні на баланс). Однак після трьох років експлуатації, приміром у грудні 2015 р., очікування щодо економічних вигід від його використання змінилися. З’ясувалося, що новий очікуваний строк корисного використання – лише п’ять років (ще залишилося два роки з моменту визначення нового очікуваного строку). Зміну облікової оцінки документують наказом. З наступного звітного періоду (з січня 2016 р.) амортизацію продовжують нараховувати, але виходячи з нового строку, який залишився, – двох років. Раніше нараховану амортизацію не перераховують.

Питання обліку дебіторської заборгованості регулює П(С)БО 10 “Дебіторська заборгованість”. Так, згідно з П(С)БО 10 дебіторська заборгованість – це складова оборотного капіталу, яка передбачає певні вимоги до фізичних та юридичних осіб щодо оплати товарів, продукції, послуг. Дебіторська заборгованість є складовою частиною збутової діяльності будь-якого підприємства [3]. Стан розрахунків із дебіторами на вітчизняних підприємствах є дуже напруженим, що відображається у значних сумах заборгованості й тривалих строках її погашення.

На відміну від національних стандартів бухгалтерського обліку, в міжнародних стандартах бух-

галтерського обліку не передбачено окремого стандарту для обліку дебіторської заборгованості. Принципи обліку такої заборгованості можна знайти в різних стандартах, а саме: МСБО 1 “Подання фінансової звітності” – відображення дебіторської заборгованості у фінансовій звітності; МСБО 18 “Дохід”, МСБО 16 “Основні засоби” – визнання короткострокової дебіторської заборгованості без оголошеної ставки відсотка, дисконтування майбутніх грошових надходжень і застосування ефективної ставки відсотка при оцінці довгострокової торговельної дебіторської заборгованості; МСБО 32 “Фінансові інструменти: подання”, МСБО 39 “Фінансові інструменти: визнання й оцінка”, МСФЗ 9 “Фінансові інструменти” – визнання та облік дебіторської заборгованості як фінансового інструменту і припинення її визнання активом; МСФЗ 7 “Фінансові інструменти: розкриття інформації” – вимоги до розкриття у звітності інформації про дебіторську заборгованість.

У П(С)БО 10 наведена класифікація дебіторської заборгованості за окремими групами дебіторської заборгованості за строками її непогашення зі встановленням коефіцієнта сумнівності для кожної групи. Таким чином, розрізняють поточну, довгострокову, сумнівну і безнадійну дебіторську заборгованість [9].

На відміну від національних стандартів, у міжнародній практиці вся дебіторська заборгованість відноситься до фінансових активів. При цьому відсутнє чітке визначення поняття дебіторської заборгованості. У п. 9 МСБО 39 зазначається: “Позики та дебіторська заборгованість – це непохідні фінансові активи з фіксованими платежами, які підлягають визначенню та не мають котирування на активному ринку” [2]. Таке тлумачення поняття дебіторської заборгованості є ширшим порівняно з тлумаченнями, наведеними у національних стандартах. Що стосується методів визнання, класифікації та оцінки дебіторської заборгованості, то МСБО прямо їх не визначають, а лише дають загальні рекомендації по розкриттю відповідної інформації у фінансових звітах. Так, МСБО 1 “Подання фінансових звітів” рекомендує виділяти у Балансі торговельну та іншу дебіторську заборгованість.

Нарахування резерву сумнівних боргів передбачено в П(С)БО 10 (п. 4), де здійснюють класифікацію дебіторської заборгованості як звичайну, сумнівну і безнадійну, наведені порядок створення та обліку резерву сумнівних боргів (п. 8-11), а також приклади його розрахунку [3]. У МСБО немає такої класифікації дебіторської заборгованості. Критерії переведення заборгованості з одного класу до іншого підприємство визначає самостійно, виходячи з професійної думки фахівця. У МСБО немає алгоритму розрахунку резерву сумнівних боргів, проте методи розрахунку, описані в П(С)БО 10, застосовуються на практиці.

Таким чином, нами було здійснено порівняння особливостей визнання й оцінки дебіторської заборгованості за П(С)БО та МСБО, її класифікацію та відображення у фінансовій звітності. Варто заува-

жити, що відповідність обліку, в тому числі дебіторської заборгованості, світовим вимогам є однією з передумов успішної інтеграції українського бізнесу в міжнародне економічне середовище. Головною відмінністю вітчизняного обліку дебіторської заборгованості від міжнародної практики є те, що він чітко регламентований і не передбачає альтернативи для підприємства, а також те, що МСФЗ розглядають дебіторську заборгованість більш широко з урахуванням тривалого досвіду співпраці з іноземними контрагентами.

Вивчення світового досвіду показало наявність великої кількості методів і прийомів управління дебіторською заборгованістю, серед яких найбільш поширені надання знижок, збільшення термінів погашення, використання факторингу. Проте більшість із них необхідно адаптувати до умов господарювання вітчизняних промислових підприємств України.

Формування облікової політики здійснюють згідно з п. 6 розділу IV НП(С)БО 1, і підприємство має висвітлювати обрану облікову політику шляхом опису: принципів оцінки статей звітності; методів обліку щодо окремих статей звітності.

Згідно з НП(С)БО “Загальні вимоги до фінансової звітності” підприємства можуть не наводити статті фінансової звітності, за якими відсутня інформація до розкриття (крім випадків, коли така інформація була в попередньому звітному періоді), а також додавати статті із збереженням їх назви і коду рядка з переліку статей, наведених у таких національних положеннях (стандартах), у разі, якщо стаття відповідає наступним критеріям: інформація є суттєвою; оцінка статті може бути достовірно визначена. Кожну статтю, яка відповідає кількісним критеріям і якісним ознакам суттєвості, слід наводити у фінансовій звітності окремо. Інформація за статтями, які не відповідають критеріям і ознакам суттєвості, наводиться у статтях, призначених для розкриття інших складових класифікаційної групи активів, зобов’язань, доходів та витрат, інших показників, які виділяються у фінансовій звітності.

Для кожного із звітів фінансової звітності обирається окрема база визначення кількісних критеріїв і якісних ознак суттєвості статей фінансової звітності й діапазон кількісних критеріїв. Стаття, яка може бути визнана несуттєвою для окремого подання її у фінансовому звіті, може бути достатньо суттєвою для окремого розкриття її в примітках до фінансової звітності.

Згідно з вимогами міжнародних стандартів порядок формування фінансових звітів розкритий у МСБО 1 “Подання фінансової звітності” та МСБО 7 “Звіт про рух грошових коштів”. Оскільки НП(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності” за часом прийняття національних стандартів був прийнятий значно пізніше, суттєвих розбіжностей із міжнародними стандартами немає.

Методи оцінки, вибуття запасів підприємством обираються самостійно, причому за основу беруться методи відпуску запасів, наведених у п. 16 П(С)БО 9. За міжнародними стандартами ці аспекти наведені в МСБО 2 “Запаси”.

Методи амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів встановлені згідно з пп. 145.1.9 п. 145.1 ст. 145 Податкового кодексу.

Для узагальнення основних складових наказу про облікову політику підприємства у відповідності до вимог нормативно-правової бази України нами була сформована таблиця 1. В даній таблиці наведені відповідні нормативні джерела згідно з вимогами МСБО.

МСБО 16 передбачає два методи переоцінки суми зносу: сума накопиченого зносу перераховується пропорційно до зміни валової вартості активу; сума зносу виключається з вартості активу. У П(С)БО 7 другий метод відсутній: передбачено використовувати лише перший (пропорційний) метод коригування накопиченого зносу. Крім того, за міжнародними стандартами кожен частину об'єкта основних засобів, собівартість якої є суттєвою стосовно загальної собівартості об'єкта, необхідно амортизувати окремо.

Таблиця 1

Складові облікової політики підприємства у відповідності до вимог національної та міжнародної нормативно-правової бази

Складові облікової політики	Регулююча нормативно-правова база в Україні	Міжнародна регулююча нормативно-правова база
Поняття облікової політики, його визначення, рекомендації щодо порядку її формування	Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства	МСБО 8 "Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки"
Склад фінансових звітів, загальна характеристика, принципи складання, структура та зміст	НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"	МСБО 1 "Подання фінансової звітності", МСБО 7 "Звіт про рух грошових коштів"
Визнання, оцінка, методи оцінки вибуття, відображення у звітності	П(С)БО 9 "Запаси"	МСБО 2 "Запаси"
Визначення, оцінка, модель обліку, методи амортизації, припинення визнання, відображення у звітності	П(С)БО 7 "Основні засоби"	МСБО 16 "Основні засоби"
Визначення, періодичність проведення оцінки, методи амортизації, припинення визнання, відображення у звітності	П(С)БО 8 "Нематеріальні активи"	МСБО 38 "Нематеріальні активи"
Перелік постійних і змінних витрат, прямих та непрямих витрат, порядок їх розподілу	П(С)БО 16 "Витрати"	МСБО 2 "Запаси"
Виплати працівникам, поточні виплати, виплати по закінченню трудової діяльності, виплати при звільненні	П(С)БО 16 "Витрати"	МСФЗ 1 "Перше застосування МСФЗ", МСБО 19 "Виплати працівникам"
Облік дебіторської заборгованості, її відображення, визнання, строки погашення, припинення та визнання активом	10 "Дебіторська заборгованість"	МСБО 1 "Подання фінансової звітності", МСБО 18 "Дохід", МСБО 16 "Основні засоби", МСБО 32 "Фінансові інструменти: подання", МСБО 39 "Фінансові інструменти: визнання й оцінка"

Висновки та перспективи подальших досліджень у даному напрямі. У результаті досліджень нами було розглянуто особливості формування облікової політики підприємств, у відповідності до вимог МСБО, НП(С)БО та П(С)БО.

Встановлено, що існують певні відмінності, особливо це стосується методичної складової облікової політики. Наприклад, після визнання активу в складі основних засобів згідно з МСБО 16 суб'єкт господарювання має право обрати у своїй обліковій політиці або модель собівартості (п. 30 МСБО 16), або модель переоцінки (п. 31 МСБО 16) і застосовувати цю модель до всього класу основних засобів, що не передбачено національним законодавством. Також

Існують розбіжності і у визначенні об'єктів облікової політики. Визначено коло питань, які мають бути відображені у документі, що регламентує облікову політику суб'єкта господарювання.

Рациональне формування облікової політики дозволить створити ефективну систему бухгалтерського обліку різних суб'єктів господарювання, у тому числі державного сектору економіки. При цьому їх облікова політика має відповідати нормам, які тільки частково впроваджені в обліковий процес. Подальше доопрацювання єдиних стандартів обліку у відповідності до норм міжнародного законодавства ще триває, а, відтак, питання організації бухгалтерського обліку

терського обліку потребують подальших досліджень. У результаті досліджень нами було розглянуто особливості формування облікової політики підприємств, що використовують у своїй діяльності вигоди МСБО, НП(С)БО та П(С)БО.

За результатами проведених досліджень встановлено, що зміст облікової політики може суттєво відрізнятися від наведеної, адже вона має враховувати організаційно-правову форму підприємства, галузеві особливості економічної діяльності, обсяги виробництва. Натомість цього можна досягти тільки в тому випадку, якщо облікова політика розроблялася під конкретне підприємство.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барановська Т. В. Облікова політика підприємства в Україні: теорія і практика : автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.04 / Т. В. Барановська. – К., 2005. – 21 с.

2. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ПП “Рута”, 2006. – 440 с.

3. Верига Ю. А. Облікова політика підприємства – основа ведення фінансового обліку і складання фінансової звітності / Ю. А. Верига // Удосконалення обліку та аналізу господарської діяльності на основі впровадження нових положень (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні : тези доповідей міжнар. наук.-практ. конф. (16-18 жовтня) / [відп. за вип. В. М. Івахненко]. – К. : КИНУ, 2000. – 268 с.

4. Дерун І. А. Напрями вдосконалення облікової політики в частині необоротних активів промислових підприємств (на прикладі заводів залізобетонних конструкцій) / І. А. Дерун // Облік і фінанси. – 2013. – №4 (62) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.atj.org.ua/ua.journals/2013/4/>.

5. Кірейцев Г. Г. Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, заборгованість зв'язки : монографія / Г. Г. Кірейцев. – Житомир : ЖДТУ, 2007. – 236 с.

6. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства : наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id=382876&search_param=%EE%E1%B3%E3&searchPublishing=1.

7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 8 “Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_015.

8. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 39 “Фінансові інструменти: визнання та оцінка” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_015.

9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 “Дебіторська заборгованість” : наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0398-99>.

10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 66 „Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах” : наказ Міністерства фінансів України від 25.09.2009 р. № 1125 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/6.htm>.

11. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0398-99>.

12. Пушкар М. С. Облікова політика і звітність : навч. посібник / М. С. Пушкар. – Тернопіль : Карт-бланш, 2003. – 141 с.

REFERENCES

1. Baranovska, T. V. (2005), *Oblikova polityka pidpriemstva v Ukraini: teoriia i praktyka: avtoref. dys. kand. ekon. nauk: 08.06.04, K.*, 21 s.

2. Butynets, F. F. (2006), *Teoriia bukhhalters'koho obliku*, ПП “Ruta”, Zhytomyr, 440 s.

3. Veryha, Yu. A. (2000), *Oblikovo polityka pidpriemstva - osnova vedennia finansovoho obliku i sklalashii finansovoi zvitnosti, Udoskonalennia obliku ha analizu hospodars'koi diial'nosti na osnovi vprovadzhennia novykh polozhen' (standarhiv) bukhhalters'koho obliku v Ukraini: Tezy dopovidej mizhnar. nauk.-prakt. konf. (16-18 zhovtnia), vidl. zp V. M. Ivakhnsko, KYNU, K.*, 268 s.

4. Derun, I. A. (2013), *Napriamy vdoskonalennia oblikovoi polityky v chastyni neoborotnykh aktyviv promyslovykh pidpriemstv (na prykladi zavodiv zalizobetonnykh konstruksij), Oblik i finansy, №4 (62)*, available at : <http://www.atj.org.ua/ua.journals/2013/4/>.

5. Kireitsev, H. H. (2007), *Rozvytok bukhhalters'koho obliku: teoriia, profesii, mizhpredmetyi zv'iazky*, ZhDTU, Zhytomyr, 236 s.

6. *Metodychni rekomendatsii schodo oblikovoi polityky pidpriemstva : nakaz Ministerstva Finansiv Ukrainy vid 27.06.2013 r. № 635*, available at : http://minfin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id=382876&search_param=%EE%E1%B3%E3&searchPublishing=1

7. *Mizhnarodnyj standart bukhhalters'koho obliku №8 “Oblikovi polityky, zminy v oblikovykh otsinkakh ta pomylyky”*, available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_015.

8. *Mizhnarodnyj standart bukhhalters'koho obliku №39 “Finansovi instrumenty: vyznannia ta otsinka”*, available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_015.

9. *Polozhennia (standart) bukhhalters'koho obliku 10 “Debitors'ka zaborhovanist”* : nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 08.10.1999 r. № 237, available at: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0398-99>.

10. *Polozhennia (standart) bukhhalters'koho obliku 6 „Vypravlennia pomylok i zminy u finansovykh zvitakh”* : nakaz Ministerstva finansiv vid 25.09.2009 r. №1125, available at: <http://kodeksy.com.ua/buh/psbo/6.htm>

11. *Pro bukhhalters'kyj oblik ta finansovu zvitnist' v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 16.07.99 r. № 996-XIV*, available at: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0398-99>.

12. Pushkar, M. S. (2003), *Oblikova polityka i zvitnist'*, Kart-blansh, Ternopil', 141 s.